

[Strona Główna](#) > 2 - Złożenie zawiadomienia o przestępstwie oraz moje prawa w toku dochodzenia/śledztwa lub procesu

2 - Złożenie zawiadomienia o przestępstwie oraz moje prawa w toku dochodzenia/śledztwa lub procesu

Jak złożyć zawiadomienie o przestępstwie?

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa można złożyć w dowolnej jednostce policji, w prokuraturze lub w sądzie. Zawiadomienie może złożyć ofiara przestępstwa, a także każdy, kto dowiedział się, że osoba, którą zna, padła ofiarą przestępstwa, poniosła szkodę lub popełniła przestępstwo. Poszczególne organy (tj. policja, prokuratura, sądy) współpracują ze sobą i w razie potrzeby przekazują zawiadomienie organowi, który zajmuje się jego dalszym rozpatrzeniem. Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa można złożyć na piśmie, ustnie do protokołu lub elektronicznie przy użyciu uwierzytelnionego podpisu elektronicznego. Powinno ono zawierać w szczególności opis popełnionego czynu, dane kontaktowe osoby składającej zawiadomienie, a jeśli jest ona ofiarą przestępstwa – opis poniesionej szkody wraz ze wskazaniem, czy dochodzi odszkodowania. Zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa nie można złożyć anonimowo, ale na wniosek składającego zawiadomienie policja lub prokurator nie ujawnia jego danych osobowych.

W jaki sposób mogę uzyskać informacje o przebiegu sprawy?

Policja ma obowiązek powiadomić składającego zawiadomienie lub ofiarę przestępstwa o podjętej decyzji. Decyzję taką – w formie postanowienia (*uznesenie*) – doręcza się ofierze lub składającemu zawiadomienie na adres wskazany w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa. Składającego zawiadomienie *informuje się o poszczególnych etapach postępowania (tj. postawieniu zarzutów karnych konkretnej osobie, rozszerzeniu zarzutów, przekazaniu sprawy innemu organowi, umorzeniu, warunkowym umorzeniu lub zawieszeniu postępowania karnego)*.

Czy przysługuje mi pomoc prawna (w toku dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu)? Na jakich warunkach?

Przy składaniu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa nie obowiązuje przymus adwokacki. Pomoc prawną na tym etapie można uzyskać od podmiotów udzielających pomocy ofiarom lub – pod pewnymi warunkami – w Ośrodku Pomocy Prawnej. Na późniejszych etapach postępowania karnego sąd może wyznaczyć ofierze lub składającemu zawiadomienie adwokata z urzędu.

Czy mogę ubiegać się o zwrot kosztów (z tytułu uczestnictwa w dochodzeniu/śledztwie/procesie)? Na jakich warunkach?

Osoba wezwana do stawienia w charakterze świadka – zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i w postępowaniu sądowym – jest uprawniona do otrzymania zwrotu poniesionych wydatków pieniężnych, w szczególności kosztów podróży, wyżywienia i udokumentowanych kosztów noclegu. Ponadto przysługuje jej zwrot utraconego zarobku lub innych utraconych dochodów, które można wykazać. Roszczenie o należności przysługujące świadkom należy zgłosić w terminie trzech dni od dnia przesłuchania – w przeciwnym razie uprawnienie to wygasa. Należności należy określić co do kwoty nie później niż piętnaście dni po zgłoszeniu roszczenia.

Państwo nie pokrywa kosztów własnych poniesionych przez osobę o statusie pokrzywdzonego. Koszty własne obejmują w szczególności koszty podróży, wynagrodzenie z tytułu utraconego czasu pełnomocnika

pokrzywdzonego, opłaty pocztowe i inne wydatki bieżące. Natomiast w toku właściwego postępowania karnego osoba o statusie pokrzywdzonego jest uprawniona do otrzymania zwrotu kosztów niezbędnych do skutecznego dochodzenia roszczenia, w tym kosztów poniesionych w związku ze skorzystaniem z usług pełnomocnika. Koszty te ma obowiązek zwrócić pokrzywdzonemu skazany.

Moja sprawa została umorzona, zanim trafiła do sądu. Czy mogę się odwołać?

Sprawa niekoniecznie musi zostać rozpoznana przez sąd. Może zostać rozstrzygnięta w drodze mniej formalnej procedury alternatywnej, która nie kończy się wydaniem orzeczenia o winie i karze. Do takich procedur należą na przykład: warunkowe umorzenie postępowania karnego, warunkowe umorzenie postępowania karnego z uwagi na podjęcie współpracy przez oskarżonego, porozumienie prawnokarne lub wyrok nakazowy. Prawo do odwołania się zależy od pozycji procesowej i sposobu zakończenia postępowania karnego. Zażalenie na warunkowe umorzenie postępowania karnego lub warunkowe umorzenie postępowania karnego z uwagi na podjęcie współpracy przez oskarżonego może wnieść zarówno pokrzywdzony, jak i składający zawiadomienie. Od porozumienia prawnokarnego nie przysługuje środek zaskarżenia, gdyż jest ono zawierane za zgodą danej osoby. Pokrzywdzony może wnieść sprzeciw od wyroku nakazowego dotyczący rozstrzygnięcia w przedmiocie odszkodowania. W takim przypadku wyrok nakazowy traci moc w części zawierającej rozstrzygnięcie w przedmiocie odszkodowania, a sąd kieruje pokrzywdzonego do sądu orzekającego w sprawach cywilnych, przed którym pokrzywdzony może dochodzić odszkodowania.

Czy mogę uczestniczyć w procesie?

Sąd zawiadamia pokrzywdzonego o rozprawie. Jeżeli pokrzywdzony nie stawia się w sądzie, o jego roszczeniu o odszkodowanie sąd rozstrzyga na podstawie uprzednio złożonych dokumentów zawartych w aktach sprawy. Składający zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa niebędący stroną postępowania może uczestniczyć w rozprawie w charakterze publiczności.

Jaka jest moja rola w systemie wymiaru sprawiedliwości? Czy jestem na przykład: ofiarą przestępstwa, świadkiem, powodem cywilnym, oskarżycielem prywatnym?

Ofiarą jest osoba, która doznała uszczerbku na zdrowiu lub poniosła szkodę majątkową, niemajątkową lub inną, której prawa i wolności zostały naruszone lub zagrożone w wyniku przestępstwa lub której członek rodziny zmarł w wyniku przestępstwa. Każdy, kto twierdzi, że jest ofiarą, jest za nią uważany do czasu udowodnienia, że jest inaczej, niezależnie od tego, czy zidentyfikowano, oskarżono lub skazano sprawcę. Prawa i ochronę ofiar oraz wsparcie dla nich reguluje ustawa o ofiarach przestępstw.

W postępowaniu karnym ofiara może jednak mieć status składającego zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, pokrzywdzonego lub świadka ze wszystkimi prawami przysługującymi osobie o takim statusie na mocy kodeksu postępowania karnego.

Pokrzywdzonym w postępowaniu karnym jest osoba, która w wyniku przestępstwa doznała uszczerbku na zdrowiu lub poniosła szkodę majątkową, niemajątkową lub inną bądź której inne prawa lub wolności prawnie chronione zostały naruszone lub zagrożone w wyniku przestępstwa.

Świadkiem jest osoba wezwana przez organ ścigania lub sąd do złożenia zeznań na temat istotnych dla postępowania karnego faktów, które ta osoba spostrzegła własnymi zmysłami, lub osoba, która stawia się przed organem ścigania lub sądem zarówno z własnej inicjatywy, jak i na wniosek strony.

W słowackim prawie karnym nie występuje instytucja oskarżyciela prywatnego; to prokurator wnosi akt oskarżenia w postępowaniu karnym.

Jakie są moje prawa i obowiązki wynikające z tej roli?

Osoba o statusie ofiary przestępstwa ma prawo do otrzymania informacji na temat sposobu złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i przebiegu postępowania karnego, jak również danych kontaktowych organizacji, które mogą jej udzielić pomocy. Na wniosek ofiary policja lub prokuratura pomaga jej w nawiązaniu kontaktu z podmiotem udzielającym pomocy ofiarom przestępstw, który zapewni jej dalsze wsparcie. Ofierze przysługuje prawo do pomocy specjalistycznej, prawo do bycia wysłuchanym, prawo do bycia traktowanym z szacunkiem, współczuciem i delikatnością, jak również prawo do dochodzenia odszkodowania, jeśli jest ofiarą przestępstwa z użyciem przemocy.

Osoba o statusie pokrzywdzonego ma w niektórych przypadkach prawo do wyrażenia zgody na ściganie sprawcy, dochodzenia odszkodowania, składania wniosków o przeprowadzenie lub uzupełnienie dowodów, przedstawiania dowodów, wglądu do akt i zapoznania się z nimi, udziału w rozprawie oraz posiedzeniu jawnym dotyczącym środka zaskarżenia lub porozumienia w przedmiocie winy i kary, zgłaszania uwag na temat przeprowadzanych dowodów, wygłoszenia mowy końcowej oraz do wniesienia środka zaskarżenia.

Osoba o statusie świadka ma obowiązek stawiennictwa na wezwanie organów ścigania i sądu oraz złożenia zeznań na temat tego, co wie o przestępstwie i sprawcy lub o okolicznościach istotnych dla postępowania karnego. Świadka, który nie stawia się na wezwanie bez należytego usprawiedliwienia, można doprowadzić do sądu.

Odmówić zeznań w charakterze świadka można w trzech przypadkach:

- jeżeli oskarżony jest dla świadka krewnym w linii prostej, siostrą lub bratem, rodzicem adopcyjnym, dzieckiem przysposobionym, małżonkiem lub osobą pozostającą we wspólnym pożyciu,
- jeżeli złożenie zeznań naraziłoby świadka lub jego osobę bliską na odpowiedzialność za przestępstwo,
- jeżeli złożenie zeznań spowodowałoby naruszenie przez świadka tajemnicy spowiedzi, gdy jest on osobą odpowiedzialną za opiekę duszpasterską, lub naruszenie poufności informacji powierzonych mu jako osobie zobowiązanej do zachowania poufności.

Świadcowi przysługuje prawo do pomocy prawnej oraz obecności adwokata przy przesłuchaniu, jak również prawo do przeczytania protokołu i złożenia wniosku o jego uzupełnienie lub poprawienie. Świadek jest uprawniony do otrzymania zwrotu niezbędnych wydatków (np. kosztów podróży) i utraconego zarobku, czyli należności przysługujących świadkom. Roszczenie o należności przysługujące świadkom należy zgłosić w terminie trzech dni od dnia przesłuchania.

Czy mogę składać oświadczenia przed sądem lub przedstawiać dowody? Na jakich warunkach?

Osoba o statusie pokrzywdzonego ma prawo do udziału w rozprawie oraz składania wniosków o przeprowadzenie dowodów przez sąd. Może ona także zgłaszać uwagi do dowodów już przeprowadzonych. Po ogłoszeniu przez sąd zamknięcia postępowania dowodowego nie można składać dalszych wniosków.

Na zakończenie rozprawy (lub ostatniej rozprawy, jeśli było ich więcej) pokrzywdzony ma prawo do wygłoszenia mowy końcowej. Treść tej mowy nie jest ściśle określona, zatem do pokrzywdzonego należy decyzja, jakie kwestie poruszy. Może on korzystać z notatek. Jeśli pokrzywdzony ustanowił pełnomocnika, wówczas to on wygłasza mowę końcową.

Jakie informacje uzyskam w czasie procesu?

Pokrzywdzonemu zawsze doręcza się wszystkie wydane orzeczenia (wyrok, postanowienie, wyrok nakazowy). Jeśli pokrzywdzony ustanowił pełnomocnika, orzeczenie doręcza się bezpośrednio pełnomocnikowi.

Czy będę mieć dostęp do akt sądowych?

Pokrzywdzony może zapoznać się z aktami na każdym etapie postępowania karnego. Wniosek o zapoznanie się z aktami należy złożyć – pisemnie lub ustnie – do właściwego organu ścigania. W takim przypadku właściwy organ jest zasadniczo zobowiązany do uwzględnienia wniosku pokrzywdzonego przez wyznaczenie miejsca, daty i

godziny tej czynności procesowej. Przy zapoznawaniu się z aktami należy oczywiście podjąć wszelkie niezbędne działania, aby nie doszło do ujawnienia informacji poufnych, tajemnic handlowych i bankowych itp.

■ Ostatnia aktualizacja: 27/03/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.